

חינוך לערכים בהקשרים הוראתיים מגוונים

נאוה מסלובטי יעקב עירם

עורכים

נאוה מסלובטי (2002).
"ערכים" - חלק מהסדרה "חינוך לערכים"
הוצאת רמות - אוניברסיטת תל-אביב

252 - 227

Values Education in Various Teaching Contexts

Edited by:

Nava Maslovaty Yaacov Iram

מערכת מדעית: רבקה גלובמן,
חנה יעוז,
אריה לוי,
מרדכי מירון,
שלמה קניאל

עריכה לשונית: נתן פרמינגר

הפקה: איה דראל
עיצוב עטיפה: נוטלסטודיו
סדר מחשב: רחל שמיר

מסת"ב: 1-341-274-965-ISBN

©

כל הזכויות שמורות להוצאת רמות - אוניברסיטת תל-אביב
רחוב חיים לבנון 32, תל-אביב.

אין להדפיס ללא אישור בכתב מהמוציאים כל חלק מהספר הזה, אין לייצרו מחדש או להשתמש בו בכל צורה שהיא, אלקטרונית או מכנית, או באמצעים אחרים הידועים כיום או שיומצאו בעתיד, כולל צילום או הקלטה, או בכל סוג של מאגרי מידע.

יצא לאור בשנת תשס"ב-2002

תפיסת דמות "התלמיד הרצוי" כמייצגת את מערכת האמונות המקצועית של מורים וסטודנטים להכשרת מורים

נאוה מסלובטי*

רקע

מטרות המאמר הן: (1) להציג הגדרה רב-משתנית ורב-שטחית של מערכת התכונות של "התלמיד הרצוי" כפי שהוא נתפס על-ידי סטודנטים להכשרת מורים ועל-ידי מורים. (2) להשוות בין הדירוג והמבנה של תפיסת מערכת התכונות של התלמיד הרצוי על-ידי סטודנטים להכשרת מורים ומורים, המוגדרת כמערכת אמונות מקצועית, לבין מערכת הערכים המוגדרת כמערכת האמונות האישית. (3) להמליץ על שתי טכניקות לטיפול בהתפתחות המקצועית של הסטודנטים להכשרת מורים ושל המורים בפועל. המאמר עורך השוואה בין ממצאים של מחקרים אחדים העוסקים בתכונות הרצויות של דמות התלמיד האידיאלי בעיני מורים וסטודנטים להכשרת מורים (מסלובטי וגויאל, Iram & Maslovaty, 1994; Maslovaty & Sitton, 1999; Miron & ;1997 Maslovaty, 1995).

ההנחה העומדת בבסיס המאמר היא שמערכת התכונות של דמות "התלמיד הרצוי", כפי שהיא נתפסת על-ידי סטודנטים להכשרת מורים ועל-ידי מורים, היא הגדרה אופרציונלית של מטרותיהם החינוכיות (מסלובטי ועירם, 1977), והיא מייצגת את מערכת האמונות המקצועית שלהם. תפיסה זו מושפעת הן ממערכת האמונות האישית והחברתית של המתכשרים להוראה והמורים (Richardson, 1996) והן מאידיאולוגיות חינוכיות בזמן נתון (בנימיני וגילולה, 1983). יותר מכך, בעבודות קודמות נמצא כי מערכת האמונות של המורים משפיעה מאוד על תהליכי החשיבה שלהם ועל הדרך שהם מתפקדים בה בכיתה (Anderson, 1996; Richardson, 1996).

הניתוח של מערכת האמונות המקצועית יתייחס במאמר לשלוש תת-מערכות מושגיות מבניות של תפיסות פרחי-ההוראה והמורים: (1) סדר העדיפויות של התכונות המיוחסות לדמות התלמיד הרצוי; (2) המבנים או הגורמים המרכיבים את דמות התלמיד הרצוי;

* ברצוני להודות לעמיתי למחקרים שהוזכרו במאמר זה על הרשות להשתמש בנתונים השונים: פרופסור מרדכי מירון וד"ר שושנה סיטון מאוניברסיטת תל-אביב; פרופסור היים גויאל, פרופסור יעקב עירם וד"ר דוד צוקרמן מאוניברסיטת ברא-אילן. הקתדרה לחינוך לערכים לסובלנות ולשלום ע"ש יוסף בורג ז"ל תמכה בפרסום המחקרים האלה. כולם יעמדו על הברכה. האחריות לפירוש הממצאים מוטלת עלי בלבד.